

Filipová, Helena

Kam směřuje evropská slavistika?

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 1999, vol. 48, iss. X2, pp. 105-106

ISBN 80-210-2072-5

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102887>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

J. Ruskem, hodlá Polsko jako hostitelská země kongresu projevit účinné porozumění pro finanční obtíže českých účastníků.

České přednášky pro XII. mezinárodní sjezd slavistů byly souhrnně uveřejněny ve sborníku *Česká slavistika 1998*, který se pořídil ze sazby časopisu *Slavia* 1998, č. 1–2. Kniha vyšla péčí nakladatelství Euroslavica (red. E. Bláhová, E. Šlaufová, S. Wollman a M. Zelenka, 292 s.). V souladu se sjezdovými pravidly poskytl ČKS exempláře knihy všem členům MKS a delegacím, které zastupují; autoři referátů dostali, jak je předepsáno, po 50 separátech k distribuci na zasedání, kde přednesou své přednášky. Kniha vyšla s podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR z programu *Rozšiřování výsledků výzkumu a vývoje* (Projekt PG 98436). Nositelem grantu byl Slovanský ústav AV ČR; ČKS s ním vyslovuje dík za jeho přidělení. Zasedání rovněž poděkovalo redaktorům publikace a jejímu nakladateli za vykonanou práci. Konstatovalo s uspokojením, že čeští slavisté dostali stanoveným publikačním pravidlům i za situace, kdy některé země s lepšími podmínkami nemají podle došlých informací možnost zveřejnit své referáty soubojně a včas.

S. Wollman oznámil, že se vzhledem ke svému věku vzdává funkce předsedy ČKS, jakož i funkce českého člena a viceprezidenta MKS. Požádal, aby ČKS jeho rezignaci přijal ke dni plennárního zasedání MKS 30. 8. 1998, jemuž hodlá představit a doporučit svého nástupce. Informoval rovněž, že po předběžné dohodě současně odchází z funkce sekretáře **V. Kříž** se zřetelem ke svým rostoucím povinnostem pedagogickým a nakladatelským a že je třeba zvolit také nástupce pro tuto funkci. Odstupující **S. Wollman** poté podal zprávu o svých konzultacích k této otázce s několika seniory-členy ČKS, zejména s **R. Večerkou**, **E. Petřem**, **A. Měšťanem**, **Z. Mathausem** a **J. Bečkou**, a přednesl jejich a svým jménem návrh, aby novým předsedou ČKS a českým představitelem v MKS byl zvolen **prof. dr. Ivo Pospíšil, DrSc.**, vedoucí Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, a novým sekretářem ČKS **doc. dr. Miloš Zelenka, CSc.**, vedoucí literárněvědného oddělení Slovanského ústavu AV ČR. Oba kandidáty vřele doporučil. V následující diskusi, jež uvítala vůli po generační změně, nebyly vysloveny jiné návrhy. V tajném hlasování byl předsedou ČKS a českým členem MKS zvolen jednomyslně **I. Pospíšil** a sekretářem ČKS rovněž všemi hlasy **M. Zelenka**. **S. Wollman** u příležitosti svého odchodu z funkce připomněl s vděčností řadu osobností, s nimiž měl čest pracovat v národním i mezinárodním komitétu slavistů od roku 1956. Upřímné poděkování vyslovil zvláště někdejšímu sekretáři ČKS a v letech 1988–1993 sekretáři MKS **J. Vláškovi** a dlouholetému sekretáři národního komitétu **V. Křížovi**, kteří se shodou okolností nemohli tohoto zasedání zúčastnit.

Na rozšířené zasedání ČKS, za účasti pracovníků literárněvědného oddělení Slovanského ústavu AV ČR a přítomných členů ČKS, navázal pracovní seminář *Literárněvědné problémy českých slavistů pro XII kongres slavistů v Krakově*.

ÚŘEDNÍ HODINY nového předsedy a sekretáře byly vymezeny následujícím způsobem: **I. Pospíšil**, Ústav slavistiky FF MU v Brně, budova D, 4. patro, Arna Nováka 1, 660 88 Brno, každý čtvrtek 11–12 hod. (tel. 05/41 121 138, fax 05/41 121 406); **I. Pospíšil** a **M. Zelenka**, Slovanský ústav AV ČR v Praze, 2. patro, Valentinská 1, 110 00 Praha (tel./fax 02/2323096), každé úterý 10–11 hod.; po předběžné dohodě i mimo tyto termíny. ČKS bude o své činnosti průběžně informovat v periodiku *Slavia* a *Opera Slavica*.

(red)

KAM SMĚRUJE EVROPSKÁ SLAVISTIKA?

Na tuto otázku se pokoušeli odpovědět naši i zahraniční slavisté během pracovního setkání, uspořádaného v návaznosti na slavnostní konferenci k 70. výročí založení Slovanského ústavu AV ČR od 10. do 12. 11. 1998 v reprezentačních prostorách Akademie věd v Praze.

Zazněly tam nejrůznější názory a polemiky, v jednom se ale účastníci setkání plně shodli: neexistuje jednotná koncepce a systém vzájemné informovanosti, slavistická studia poznamenal proces globalizace a všeobecný úpadek zájmu o „nevýnosné“ obory, což s sebou nese výrazné finanční nedostatky pro realizaci mnohých aktivit. Nejnaléhavěji zazněl rozbor současného stavu slavistiky (spojený s obavami o její další osud) z úst německých badatelů, kteří apelovali na obnovení komplexního pohledu na slovanskou filologii, počínající se důkladným studiem řečtiny a němčiny a pokračující zbořením stěn mezi jednotlivými národními filologiemi, do kterých se slavistika často uzavírá. Dle mého názoru však již tohoto — pro slovanskou filologii jistě ideálního — stavu, znamenajícího v podstatě obnovení metod a postupů z doby rozvoje a ustavování filologických bádání v 19. století, dosáhnout nelze. V dnešní době, která není studium tohoto druhu příliš nakloněna, by se měla slavistika vedle bádání přísně filologických ubírat i směrem kulturně-historickým, ukazovat vzájemné souvislosti a vlivy v oblasti nejen raného vývoje literatury do konce 19. století, ale i v literatuře století dvacátého. V tomto směru shledávám velmi podnětným patrně dosud nepřekonaný model meziliterárního společenství vytvořený řuřišinovskou komparatistickou školou. Volání po zpřísnění a větší komplexnosti ve zkoumání středověkých slovanských jazyků, které se zdálo být jediným výsledkem zasedání, je možno vysvětlit zcela jednoduše: absolutní většinu zahraničních hostů tvořili filologové dané specializace (ke studiu slovanských literatur obecně pak do debaty přispěli slovenští kolegové, jejich vystoupení však mělo méně rezolutní charakter).

Zástupci jednotlivých zemí pak — v souladu s teorií „rozpadu slavistiky na jednotlivé národní filologie“ — referovali o dosavadních výzkumech i nejdůležitějších počinech příslušných vědeckých institucí (znovu podotýkám, že literární věda byla v menšině). V závěru pak zazněly mnohé podněty a návrhy nejrůznějších projektů; jejich realizace však bude jistě poznamenána onou smutnou skutečností, kterou výstižně popsal prof. Rothe z SRN: „Nemá smysl navrhovat obecné studijní či výzkumné programy, tak jako to bylo možné v době vzniku SÚ, neboť nemáme prostředky a vliv na rozhodování o studijních, univerzitních či akademických projektech. K tomu by musel být člověk ministrem a s filozofy ve funkci ministrů nemáme zrovna ty nejlepší zkušenosti. Platonickým dobám je konec.“

V poněkud jiné atmosféře se nesla sekce „domácí“ (10.–11. 11.), věnovaná vlastní problematice SÚ. Po slavnostním zahájení ředitele ústavu PhDr. Vladimíra Vavřínka, CSc., a projevu předsedy AV ČR prof. ing. Rudolfa Zahradníka, DrSc., následovala zdravice představitelů sesterských zahraničních organizací (Institut des Études Slaves v Paříži, London School of Slavonic and East European Studies a Central European University v Budapešti), v některých případech pojatá velmi neformálně, téměř esejisticky. V další části se pak publikum seznámilo s vědeckým statutem SÚ, jeho vědeckou i administrativní historií (ta druhá nebyla vždy myšlenka ústavu nakloněna), se spoluprací mateřské organizace a ostatních slavistických pracovišť (hlavně se slavistikou brněnskou) i se vztahem — původně příbuzenským — k pražské Slovanské knihovně. Zdůrazňována byla role T. G. Masaryka, z jehož iniciativy byl ústav založen. S příspěvky v této části vystoupili přední slavisté a historiografové ústavu (S. Wollman, R. Večerka a J. Bečka).

Sekce dne 11. 11. byla věnována jednotlivým oddělením ústavu a jejich vědeckým aktivitám — paleoslovenistice, byzantologii, literární vědě, lingvistice, lexikografii a ruské emigraci. V závěru zazněl příspěvek o historii Sboru pro výzkum Slovenska a Podkarpatské Rusi při Slovanském ústavu. Příspěvky byly doplněny nejdůležitější bibliografií, kterou účastníci konference obdrželi s brožurou popisující nejdůležitější mezníky v historii SÚ (jejím autorem je J. Bečka) v úvodu.

Slovanský ústav se představil důstojně a ukázal, že i přes všechna úskalí, která mu připravila temná období v dějinách naší republiky, jeho pracovníci s ním nezpřetrhali svou vnitřní sounáležitost a udrželi v jeho stěnách (ač leckdy pouze pomyslných) masarykovskou tradici. Konference by mohla přinést i jednu z odpovědí na otázku, jak dál v naší slavistice. Ta zní: uchovat naše nejlepší vědecké tradice a rozvíjet je v souladu s novými poznatky tak jako dosud.

Helena Filipová